

DATE MAI PUȚIN CUNOSCUTE DESPRE REVISTA "MAGAZIN ISTORIC PENTRU DACIA"

de ILEANA SERBU-DEȘU

Publicația "Magazin istoric pentru Dacia" este una din cele mai importante pentru publicistica secolului al XIX-lea. Ea poate fi considerată "pașoptistă" atât datorită perioadei de apariție (1845-1848; 1851), cât și pentru rolul jucat în pregătirea revoluției și răspândirea idealurilor generației care a înfăptuit-o.

Redactorii ei, N.Bălcescu și A.Treboniu Laurian, au izbutit să facă o tribună pentru răspândirea cunoștințelor de istorie națională în toate provinciile române. În afara acestui scop mărturisit și atins, revista a incitat spiritul lectorului și în privinta stării de lucruri a momentului respectiv. Dacă publicarea operei cronicarilor munteni, de exemplu, îmbogățea cunoștințele cititorului; articolele lui Bălcescu "Românii și fanariotii" sau "Despre starea socială a muncitorilor plugari în Principatele române în deosebite timpuri", îndemnau la reflectări.

Mai puțin se știe despre aportul la formarea unei limbi literare unitare și la impunerea unei ortografii moderne, trecerea de la semi-chirilică la alfabetul latin.

În articolul de fond cei doi autori ai revistei subliniau: "Redacția va întrebuița o limbă și o ortografiă mai progresivă dar moderată și care să fie cât se va putea de bine primită de către deosebitele dialecte românești, luând de la fiecare dialect, sau mai bine zis provincialism, aceea ce i se va părea bun și rațional".

Volumul I, cel apărut în 1845, este o dovedă a promovării unei ortografii în ascensiune. Bibliograful, care privește cu multă atenție publicația a putut observa la două exemplare studiate, mici deosebiri în folosirea ortografiei, în formă grafică și la tipărire paginii de titlu. Aceste constatări au dus la concluzia că au existat două ediții, ceea ce implică o cerere peste așteptări. Aceste deosebiri pot fi văzute în menționarea profesiei lui A.T.Laurian, odată scris "profesor", altă dată "prof."; în despărțirea foii de titlu, cu linie continuă la un exemplar și o linie întreruptă la altul. Deosebiri de ortografiă s-au constatat și în articole și tabla de materii.

În acest prim volum N.Bălcescu și-a publicat nu mai puțin de cinci articole ("Cuvânt preliminat despre isvoarele istoriei", "România și fanariotii", "Ion Tăutu, mare logofăt al Moldovei", "Spătarul Ion Cantacuzino", "Postelnicul Constantin Cantacuzino").

Mai puțin cunoscut este volumul VII, apărut la Viena în 1851.

Acesta a întregit colecția aflată în Biblioteca Academiei Române, intrând sub formă de dar în anul 1946. Pe pagina I poartă îscălitura istoricului Aurelian Sacerdoțeanu¹.

Redactat numai de A.T.Laurian, Bălcescu trăindu-și ultimele zile în exil, este o culegere de "petiții" ale românilor transilvăneni adresate între 1849-1851, împăratului Franz Josef I și guvernului.

Volumul, (în fapt "fascioara I") inserează pe coperta a IV-a următorul anunț: "Magazinul istoric" a cărui tipărire s-au întrerupt prin evenimentele anilor 1848 și 1849 va urma de aici înainte a se publica regulat. Condițiile de prenumerație sunt tot acelea, adecă 2 f. (sau 6 vîcenari sau 12 denari) M.C. pentru un tom de 24-30 coale în 8. Din cele cinci tomuri ieșite până acum se mai află exemplare de cumpărat. Tomul VI este supt tipariu: el cuprinde întâmplările anilor 1848 și 1849..."².

Dacă vol. VI a mai ieșit sau nu de sub tipar nu se știe până acum. S-ar putea ca viitorul să îl aducă la lumină în cazul în care s-a izbutit tipărirea lui. Probabil că la fel ca și tom VII, el trebuia să apară tot la Viena și probabil tot "sub tiparul văduvei lui P.Sollinger".

Cele 27 de memorii reunite sub titlul generic "Petiționele Naționale Române" relevă, sub o redactare oficială impusă de natura actului, susțințele poporului român din Transilvania, Banat și Bucovina. Ele fac referiri la revoluția din 1848, dar mai ales sunt un protest contra trădării casei de Habsburg. Petițiile care au fost trimise între 13/25 februarie 1849 și 19 februarie sunt reproduse integral și sunt însotite, atunci când a fost cazul și de răspunsul împăratului.

În fapt pot fi socotite o continuare pe calea Memorandumului, a luptelor pentru drepturi administrative, politice și mai ales pentru "unitatea nației", începută din 1848.

Printre semnatarii acestor petiții se numără: episcopul Andrei Șaguna, Ion Petru, Lucian Mocioni, A.T.Laurian, protopopul Ion Popassu, Eudoxiu Hurmuzachi, Petru Cermen, Timotei Cipariu, Aaron Florian, Gregoriu Popovici, Avram Iancu, Simeon Bărnuțiu și încă multe alte personalități. Prin conținutul lor actele reproduse ne dău dreptul de a considera publicația "pașoptistă". Toate petițiunile fac referiri concrete la momentele revoluției (de ex. adunarea de la Blaj) și se protestează că și atunci, contra opresiunilor la care era supus poporul român. Ele cer împăratului, într-o formă politicoasă, dar fermă, drepturile călcate în picioare prin Constituția din 4 martie 1848, considerată ca un pas înapoi chiar față de 1848.

Prima petiție încă mai lasă loc de speranță. Ea puncta momentele revoluției, amintind lui Franz Josef: "În acest război au dat națiunea română documente nenumărate de valență sa, de matura sa naționalitate, de nemîșcata sa credință către legitimul său și mai presus de toate amatul său monarh; cu toate că de altă parte au fost constrânsă a face atâtea sacrificii încât pe vre-o altă națiune ar fi adus-o la disperare, mai ales când inamicul o împieță neîncetat cu puteri mai mari și mai tari, prăda

cente de sate și le prefăcea în cenușe, ucigând peste 10.000 de oameni, fără distincție de bătrâni și copii, de bărbăți și de femei... ”³

Lipsa de arme, (căci poporul se bătea numai cu lănci și cu fălcii) fu o piedică pentru care războiul nu se termină astăzi în acea parte a Monarhiei, cu toate acestea națiunea nu sălesce în curaj și toată încercarea inamicului îi mărește credința... ”³.

Aceste fapte de arme, enumerate în petiție îi îndreptăreau pe români să-și ceară drepturile, formulate în 8 puncte, dintre care unirea administrativă figura în capul listei.

Revista publică și “Răspunsul imperatorului” emis tot la 25 februarie 1849, punct de referință pentru cererile adresate ulterior monarhului. “Acceptez cu bucurie asigurarea despre credință și adeverință a inimioasei națiuni române și recunosc cu mulțumită grele sacrificii care le-au adus ea pentru tronul meu în monarhia întreagă, în contra unei partide călcătoare de legi, care au început rezbelul civil și îl face să mai țină încă prin cerbicia ei... ”⁴.

De altfel și ultimul document publicat în acest al VII-lea vol. al “Magazinului istoric pentru Dacia” este tot un răspuns al lui Franz Josef I, din februarie 1850, la o “Suplică” pe care i-o adresaseră românii. “Eu recunosc meritele credincioasei națiuni române, cari le-au făcut pentru tronul meu și voi împlini dreptele și cuvioncioasele ei dorințe”⁵.

În urma acestor asigurări națiunei române i-au fost sporite suferințele.

NOTE

1. Magazinu istoricu pentru Dacia publicatu de A.Treb. Laurianu, tomul VII, Viena, 1851, Biblioteca Academiei Române, cota PI 9.840.
2. Idem, coperta a IV-a.
3. Idem, p. 2
4. Idem, p. 5.
5. Idem, p. 116.

LESS KNOWN DATA ABOUT "THE HISTORICAL MAGAZINE OF DACIA"

- Abstract -

The author makes reference to a publication considered a 1848 document as it was issued in 1845-1848; 1851. The ideas put forward by this magazine played an important role in preparing the 1848 revolution and in spreading its ideals.

The present paper is focused on Volume II of this magazine issued in Vienna, 1851. This volume is less known and it belongs to the collections of the Library of the Romanian Academy. It was written by T.A.Laurian and it comprises "petitions" of the Romanians living in Transylvania addressed to emperor Franz Josef I and to the government between 1849 and 1851.

Translated by Daniela Zdrenghea